

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

'Worlding' – Iedereen is van de wereld en de wereld is van iedereen?!

Deze laatste congresdag werd afgesloten met de presentaties van de living labs en de documentaire van Zone(n) 050 over groot worden in Ledeberg. De documentaire toonde ons hoe het is om te leven in een wijk als Ledeberg in Gent waar criminaliteit een grote rol speelt. Door de verhalen van jongeren middels interviews onder de aandacht te brengen kregen we 'andere verhalen' te horen, verhalen van jongeren die als mens gezien willen worden. Jongeren voor wie de familie het meest waardevolle is en ook verhalen over hoe dromen dreigen te verdwijnen in een context van uitzichtloosheid.

De woorden solidariteit, gemeenschap, ecologie, klimaat, activisme en duurzaamheid in relatie met systeemtherapie vonden in deze twee dagen hun weg in het thema worlding. Al die nieuwe verbindingen deden ons beseffen welke invloed wij kunnen uitoefenen. Met daverend applaus werd de congrescommissie bedankt voor de organisatie van dit inspirerende congres.

Els Harting is werkzaam als systeemtherapeut en supervisor bij GGz Breburg en Sterk Huis. E-mail: e.harting@ggzbreburg.nl of elsharting@sterkhuis.nl.

De omzwervingen van Amor: over liefde, relaties en therapie

Afscheidssymposium ter gelegenheid van het pensioen van Lieven Migerode georganiseerd door Context en UPC KU Leuven [Leuven, 29 april 2022]

Pieter Govaerts

'Ocharme', zegt een aantal collega's mij na deze studiedag. Hoe breng je immers een bevattelijk overzicht van een dergelijk

gevarieerd programma? Die ochtend was ik thuis vertrokken met nieuwsgierigheid naar wat de dag zou brengen. Deze studiedag betrof immers een symposium ter gelegenheid van het pensioen van Lieven Migerode, relatie- en gezinstherapeut, opleider en supervisor.

Samen met Peter Rober, psycholoog en hoogleraar aan de KU Leuven, is Migerode verantwoordelijk voor de postgraduaatopleiding in de relatie- en gezinstherapie van de KU Leuven. Ik heb de eer gehad hem beter te leren kennen tijdens deze opleiding. Migerode was van 2008 tot 2016 voorzitter van de Belgische Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie en Systeemcounseling (BVRGS). Daarnaast is hij oprichter van EFT België en gecertificeerd eft-trainer en supervisor (ICEFT). Als relatietherapeut werkt Migerode al vijfendertig jaar met paren, met een focus op liefde. Hij schreef daarover het boek *Ik zie u graag – Hoe blijf je gelukkig in je relatie* (2015). Later schreef hij samen met Jef Sloatmaeckers het boek *Partnergeweld en emotionally focused therapy* (2020). Dit laatste boek werd in dit tijdschrift gerecenseerd door Elien van Oostendorp (2020). Zij haalt hierin aan dat dit boek een stevige onderbouwing biedt voor het therapeutisch werk met geweldkoppels via eft door in te zetten op co-regulatie van de emotionele behoeften en ervaringen.

De sprekers die op het programma stonden, zijn allemaal mensen die een bepaalde rol gespeeld hebben in de loopbaan van Migerode. De dag kan niet anders dan geopend worden door Rober, zijn metgezel doorheen vele werkcontexten. Rober start met een verhaal over een schilderij, *De bruidstoet van Psyche* (Burne-Jones, 1895), dat hem trof tijdens een bezoek aan een museum in Brussel. Rober neemt ons mee in een complex verhaal van de Romeinse schrijver Apuleius over de moei-

De omzwervingen van Amor: over liefde, relaties en therapie

lijke zoektocht naar de verenigbaarheid van de sterfelijke en de onsterfelijke liefde. Hij wijst ons op de vele vormen die liefde kan hebben. Zo is er naast de liefde tussen twee geliefden ook de liefde tussen ouder en kind, tussen broers en zussen en tussen andere naasten.

Hierna komen voor de eerste keer videoboodschappen van over de hele wereld. Doorheen de dag komen er talloze woorden van lof voorbij. Zo zijn er woorden van dank van therapeutische moeder- (Sue Johnson) en vaderfiguren (Maurizio Andolfi), broers (Russell Haber), zussen (Gail Palmer), dochters (Giulia Altera) en van andere kinderen (opleidelingen).

Na een fijn muzikaal intermezzo met de prachtige stem van Chloé De Bie is Dirk De Wachter aan de beurt. De Wachter, psychiater en hoogleraar aan de KU Leuven, start met de bekentenis dat hij een deel van zijn therapeutische inspiratie te danken heeft aan een boek dat Migerode en Rober (1997) schreven. Er volgt een betoog over liefde in gezinnen aan de hand van allerlei kunstwerken. De bijdrage van De Wachter komt neer op een discours over het spanningsveld tussen het egocentrische zich ontwikkelende Ik en de uitdagingen binnen een gezin. Hij doorprijkt de illusie van het fantastische gezin en roept ons op om milder te zijn en de kwetsbaarheid van ieder individu te laten bestaan. Hij ziet de vrijheid achter het niet-begrijpen en ziet ons zijn als een gerelateerd worden. Hij voert een hartstochtelijk pleidooi voor affectiviteit en lichamelijkheid binnen het gezin. Het gezin is voor De Wachter de plek waar de hoop ontstaat dat het goed komt in het leven zonder te bepalen wat dit dan zou zijn. Vanuit een eigen jeugdherinnering aan het vissen met zijn vader roept hij op tot een hoopvol aandachtig verbindend wachten wars van alle hedendaagse tijdsdruk. Een lezing van De Wachter helpt mij

altijd herinneren aan het spanningsveld waarin we constant bewegen en het belang van vertragen en verdragen.

Karin Wagenaar, psychotherapeut in Utrecht, neemt ons hierna mee naar liefde in de partnerrelatie. Ze duidt de rol van de relatietherapeut vanuit de casuïstiek van een aantal koppels in andere levensfasen. Zij laat als eerste spreker expliciet de link tussen partnerrelaties en hechting vallen.

Na een zeer verzorgde lunch worden we in de namiddag vergast op een aantal interviews door Joris Hessels, mediafiguur in Vlaanderen, met collega's uit het werkveld. Hij probeert de liefde voor het vak boven te halen die de geïnterviewden nog steeds hebben. Zijn vragen komen spontaan na het bekijken van enkele beeldfragmenten.

Een van de fragmenten waar ik het meest door geraakt werd betreft een studie van Harry Harlow met resusaapjes uit de jaren zestig (Gmach, 2011). Hierbij konden de aapjes kiezen tussen een 'draadmoeder' die voeding gaf en een 'zachte moeder' zonder voeding. Dit toonde duidelijk aan dat affectie in zijn puurste en meest letterlijke zin een fundamentele behoefte van kinderen is. Deze conclusies zijn tot op heden goed gekend. Het blijft interessant te beseffen dat dit ooit bijzonder vernieuwende inzichten waren. Dit toont dan ook de relativiteit van een bepaalde tijdsgeest.

Een ander treffend beeldfragment ging over een peuter die helemaal overstuurd was en hoe de vader van dit kind hiermee omging. Mooi is hoe Peter Adriaenssens, emeritus hoogleraar aan de KU Leuven, enkele kanttekeningen plaatst bij deze poging tot illustratie van de *holding environment* (UKEssays, 2021). Adriaenssens herinnert ons eraan dat we als therapeut altijd een tijdelijke hechtingsfiguur zijn. Hij raadt ons aan om in een dergelijke situatie in therapie vooral te verrui-

De omzwervingen van Amor: over liefde, relaties en therapie

men naar de afwezigheid en te kijken hoe dit kan helpen.

Hierna volgen dankwoorden aan Migerode door collega's, beroepsverenigingen en leidinggevend. De appreciatie en genegenheid spat ervan af bij de sprekers. Rober haalt herinneringen op zonder er een hagiografie van te maken. Zo kan hij publiekelijk de moeilijkheid benoemen van het moment dat hij leidinggevende werd van Migerode en het effect dat dit op hun vriendschap had. Een andere spreker wijst ons op de relativiteit van het pensioen. De liefde voor het vak is nog te groot waardoor hij zonder enige twijfel zijn bijdrage zal blijven leveren aan het werkveld. In zijn eigen slotwoord richt Migerode zich tot gezin en collega's. Hij haalt een mooie, realistische visie op liefde aan. Zo is hij ervan overtuigd dat de liefde ons vindt en niet wij de liefde. Hij roept ons wel op om ze goed te koesteren als we ze vinden. De lieflijkheid is voelbaar in zijn woorden.

Op de trein terug naar huis blader ik doorheen het huldeboek (Rober, 2022) dat we op het einde van de dag meekregen. Ik lees nog eens het verhaal van Amor en Psyche en droom weg bij deze mythologische figuren.

Pieter Govaerts, klinisch psycholoog en systeemtherapeut, werkzaam bij PAAZ Sint-Lucas Gent en groepspraktijk brug48.be. E-mail: pieter.govaerts.pg@gmail.com.

Literatuur

- Burne-Jones, E.C. (1895). *De bruidsstoet van Psyche* [Schilderij]. Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel. <https://fine-arts-museum.be/nl/de-collectie/sir-edward-coley-burne-jones-de-bruidsstoet-van-psyche?artist=burne-jones-edward-coley-1>
- Gmach, C. (2011, 2 december). *Harry Harlow monkey experiment contact comfort* [Video]. YouTube. www.youtube.com/watch?v=vbEdNJ-e-Yc
- Migerode, L. (2015). *Ik zie u graag – Hoe blijf je gelukkig in je relatie*. Lannoo.
- Migerode, L., & Rober, P. (1997). *Conversaties en verhalen – Op zoek naar een nieuwe taal voor de gezinstherapie*. Garant.
- Oostendorp, E. van (2020). Partnergeweld en emotionally focused therapy – Vechten voor de liefde. *Systeemtherapie*, 32(4), 291-293.
- Rober, P. (red.). (2022). *De omzwervingen van Amor*. Pelckmans.
- Slootmaeckers, J., & Migerode, L. (2020). *Partnergeweld en emotionally focused therapy – Vechten voor de liefde*. Lannoo.
- UKEssays. (2021, 24 juni). *Holding and containing – Winnicott (1960)*. www.ukessays.com/essays/psychology/holding-and-containing-winnicott.php